ਮਲਿੱਕਾਰਜੁਨ ਕੋਡਗਲੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਰਾਹੀਂ

ਬਨਾਮ

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1281-1282)

ਅਕਤੂਬਰ 12, 2018

[ਮਦਨ ਬੀ ਲੋਕੁਰ, ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ

ਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973:

ਐੱਸ. 372 ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (31.12.2009 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) - ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਫਰਵਰੀ 2009 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ 2013 ਵਿੱਚ - s ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ 372 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ. 372 ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ w.e.f. 31.12.2009 ਪਰ ਘਟਨਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰੱਖੀ ਗਈ: (ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕੁਰ ਜੇ) 'ਪੀੜਤ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। s ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। 372 ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ 31.12.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 31.12.2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪੀੜਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਹੋਲਡ: (ਪ੍ਰਤੀ

ਗੁਪਤਾ ਜੇ: ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤ) ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। 378(3) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.

ਐੱਸ. 372 ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ - ਦਾ ਅਰਥ - ਆਯੋਜਿਤ: ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ s. 372 ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ: ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਆਯੋਜਤ: ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਸਕਣ ਦੋਵੇਂ - ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ - ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ, ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਬਦਤਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ - ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉੱਚੇ ਡੈਸੀਬਲ ਤੱਕ ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: ਪ੍ਰਤੀ ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਜੇ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.):

1.1 ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 71][34-D]

ਗਾਰਿਕਾਪਤੀ ਵੀਰਾਯਾ ਵਿ. ਐੱਨ. ਸੁਬੱਈਆ ਚੌਧਰੀ [1957] SCR 488 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

1.2 ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਰੀਖ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੂਖਮਤਾਵਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 74][35-B-D]

1.3 ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨ ਹੈ, 29 ਨਵੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ 96ਵੇਂ ਪਲੈਨਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (ਵਾ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੀੜਤ .ਪੀ.ਸੀ. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 75-77][35-E-F; 36-ਜੀ-ਐੱਚ; 37-ਏ-ਬੀ]

1.5 ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪਾਠ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(d) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ

ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਿੰਤਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 78][37-C-D]

1.6 ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 79][37-E]

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ (2010) 12 SCC 599 : [2010] 10 SCR 905; ਸੱਤਿਆ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2015) 15 SCC 613 - ਵੱਖਰਾ।

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ (2014) 2 SCC 1 : [2013] 14 SCR 713; ਗਿਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸੁਨੇਜਾ ਵਿ. ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬੋਰਡ (2017) 14 SCC 809; ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1988 SC 2127 : [1988] 2 Suppl. SCR 571; ਬੋਧੀਸਤਵ ਗੌਤਮ ਵਿ. ਸੁਭਰਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਏਆਈਆਰ 1996 ਐਸਸੀ 922 : [1995] 6 ਸਪਲ. SCR 731; ਅੰਕੁਸ਼ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਗਾਇਕਵਾੜ v. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2013) 6 SCC 770 : [2013] 8 SCR 863; ਸੰਪੂਰਨ ਬੇਹੁਰਾ ਵਿ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (2018) 4 SCC 433; ਸਾਕਸ਼ੀ ਵੀ. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2004) 5 SCC 518 : [2004] 2 Suppl. SCR 723; ਭਾਵੁਬੇਨ ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਮਕਵਾਨਾ ਬਨਾਮ. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ MANU/GJ/1137/2012; ਮਹਾਫੁਜਾ ਬਾਨੂ ਵਿ. ਮੋ. ਅਸਦੁਲ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਰਾਜ (2013) 1 ਕੈਲ ਐਲਟੀ 109; ਗੌਰੰਗਾ ਦੇਬਨੇਹ ਵਿ. ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਰਾਜ 2011 (4) GLT 379; ਟੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਮਾਸਟਰ ਵੀ. ਕੇ.ਐਮ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਮਾਸਟਰ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਐਮ.ਏ. ਨੰ. 2011 ਦੇ 7423; ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਵੀ. ਆਤਮਾ ਟਿਊਬ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (2014) 173 (1) PLR 1; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਉਰਫ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ. ਜਗਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ MANU/PH/4500/2010; ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਵੀ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ Crl ਅਪੀਲ ਨੰ. 2011 ਦੇ 582; ਰਾਮ ਫਲ ਵਿ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. 2015 (151) DRJ 562; ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਡਲ ਵਿ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 2014 (1) PLJR 377; ਬਲਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਵਿ. Gopal & Ors 2017 (3) RLW 2604 (Raj.); ਵਨਾਜਾ ਕੇ.ਸੀ. v. ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ILR 2016 (2) ਕੇਰਲਾ 713; ਡੀ. ਸੁਧਾਕਰ ਵੀ. ਪਾਨਾਪੂ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ @ ਈਵੋਨ ਵਾਟਰ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐੱਸ. MANU/AP/1172/2012; ਜੌਨ ਵੀ. ਸ਼ਿਬੂ ਚੇਰੀਅਨ ਮਨੂ/ਕੇ/1839/2011; ਭੀਸਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਰੇਥ ਵਿ. ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੰਤ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. MANU/CG/0079/2012 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2013] 14 SCR 713	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 3
(2017) 14 SCC 809	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 4
[1988] 2 Suppl. SCR 571	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 4
[1995] 6 Suppl. SCR 731	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 4
[2013] 8 SCR 863	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 4
(2018) 4 SCC 433	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 4
[2004] 2 Suppl. SCR 723	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 5
(2013) 1 Cal LT 109	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 38
2011 (4) GLT 379	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 39

(2014) 173 (1) PLR 1	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 44
2015 (151) DRJ 562	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 48
2014 (1) PLJR 377	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 50
2017 (3) RLW 2604 (Raj.)	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 51
ILR 2016 (2) ਕੇਰਲ 713	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 58
(2015) 15 SCC 613	ਵੱਖਰਾ	ਪੈਰਾ 70
[1957] SCR 488	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 71
[2010] 10 SCR 905	ਵੱਖਰਾ	ਪੈਰਾ 73

ਪ੍ਰਤੀ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. (ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ):

1.1 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ, ਉਦਾਰ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 378 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ ੧, ੨] [੩੧-ਹਿ; 38-ਏ-ਬੀ]

1.2 ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4][39-H; 40-ਏ-ਬੀ]

1.3 ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਚਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 156 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 6][41-D-G]

CrPC ਦਾ 1.4 ਅਧਿਆਇ XXIX ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ

ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਅਪਵਾਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪਈ। [ਪੈਰਾ 7][41-H; 42-ਡੀ, ਈ]

1.5 ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2008 ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ। CrPC ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8][42-E-G]

1.6 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜੋ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਜੇਕਰ ਬਹਿਸ ਯੋਗ ਨੁਕਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੇਲੋੜੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਵੇ।[ਪੈਰਾ

1.7 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਹਨ ਭਾਵ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇ। ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ-ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10][43-E-G]

1.8 ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ

ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ, ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 11, 12][43-H; 44-ਏ-ਸੀ]

1.9 ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ "ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡੋ" ਸਮੀਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ "ਲੀਵ ਟੂ ਅਪੀਲ" ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ" ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ- ਕੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਕਸਰ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][44-C-E]

1.10 ਜੇਕਰ, ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੀੜਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 14][44-F-G]

1.11 ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਹਨ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਕੋਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਆਮ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 15, 16][44-H; 45-ਏ-ਡੀ]

ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ. ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. 2017 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 821; ਡਾ. ਸੁਭਾਸ਼ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਮਹਾਜਨ ਬਨਾਮ. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2018) 6 SCC 454 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.12 ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬੋਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 378(3), 378(4) ਅਤੇ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ

ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪਾਰਾ 17,18][45-D-G]

1.13 ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਦਲਾ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਹੁਣ ਵੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 301(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਕੇਵਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੂਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19][45-H; 46-ਏ-ਸੀ]

1.14 ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਹ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 378 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20][46-D-E]

ਸਤਿਆ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2015) 15 SCC 613 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2015) 15 SCC 613 ਨੇ ਪੈਰਾ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

(2018) 6 SCC 454 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1281-1282

ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.06.2014 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2014 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 100016 ਵਿੱਚ ਧਾਰਵਾੜ ਵਿਖੇ ਸਰਕਟ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1012019 ਵਿੱਚ 04.07.2014 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ. ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਾਗਰ, ਮਿਸ. ਬੀਨਾ ਮਾਧਵਨ, ਪੀਯੂਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਅਨੁਪਮ ਐਨ. ਪ੍ਰਸਾਦ, ਕੁ. ਮਹਿਕ ਜੱਗੀ, ਐਂਥਨੀ ਲਈ ਮੈ. ਵਕੀਲ ਐਸ ਨਿਟ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਡਵ. ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ.

ਏ ਕੇ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਨੀ ਕੇ. ਪ੍ਰਸਾਦ, ਕੁ. ਐਨ. ਅੰਨਾਪੂਰਾਣੀ, ਜੋਸਫ਼ ਅਰਸਤੂ ਐਸ., ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਆ ਅਰਸਤੂ, ਮਿਸ. ਪਾਇਲ ਐਨ. ਗਾਇਕਵਾੜ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ,

ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਮਿਸ. ਸਨੇਹਾ ਆਰ. ਅਈਅਰ, ਰੋਹਿਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼ਾਹਯਾਰ ਅਲੀ, ਐਡਵ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ

ਮਦਨ ਬੀ ਲੋਕੁਰ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

2. ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸੰਸਦ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3. ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫਆਈਆਰ) ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ। ਕਿਫਾਇਤੀਤਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

4. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਕਸਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਘੱਟ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹਨ। ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਸਕਣ।2 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।3 ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਕੀਮਾਂ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 357ਏ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ-ਅਨੁਕੂਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

5. ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ5 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਕਰੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

6. ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੈਪਟਰ XXIA ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਛਾਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ।

7. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

8. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ? ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ

'ਇਨਸਾਫ਼' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ - ਸ਼ਾਇਦ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

9. ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਗਿਆਨ, ਇੱਕ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਬਦਤਰ, ਇੱਕ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉੱਚੇ ਡੈਸੀਬਲ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕੇ।

10. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ: ਕੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਪੀੜਤ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 31 ਦਸੰਬਰ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ 31 ਦਸੰਬਰ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। , 2009? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ 'ਪੀੜਤ' ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਤੱਥਾਤਮਕ ਬਿਰਤਾਂਤ

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਕੋਦਾਗਲੀ - ਹੁਣ ਮਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ) 6 ਫਰਵਰੀ, 2009 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਗੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀਆਂ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਾਗਲਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

12. 2010 ਦੇ ਐਸ.ਸੀ.ਨੰਬਰ 49 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਗਲਕੋਟ (ਕਰਨਾਟਕ) ਨੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 2013 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਕੋਡਗਾਲੀ ਨੇ 2014 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 100016 ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸਨੂੰ 10 ਜੂਨ, 2014 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਇਆ ਪਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ V. ਰਾਜ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

14. ਕੋਡਗਾਲੀ ਨੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2014 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 100119 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 4 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

15. ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਡਾਗਲੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 10 ਜੂਨ, 2014 ਅਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਈਏ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

16. ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਸਤ 1996 ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 154ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਤ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ।

17. ਦੂਜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਾਰਚ 2003 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਲੀਮਥ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"2.21. ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

18. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਹੋਈ ਸੱਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“6.3 ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਢੁਕਵੀਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ।

19. ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰਾ 6.5 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਪਈ ਹੋਵੇ।

20. ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਸਟਿਸ ਮਲੀਮਥ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ (ਇੱਕੋ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ, ਘੱਟ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ, ਅਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਏਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

21. ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਤੀਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ 'ਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਲਿਸੀ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜੁਲਾਈ 2007 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਾਧਵ ਮੈਨਨ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਲਈ ਪੀੜਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੁਕਮ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

22. ਚੌਥੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਪਰੈਲ 2009 ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ 221ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“2.9 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 2005 ਦੇ ਐਕਟ 25 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 378 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ, 23.06.2006 ਤੋਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਰਾਹੀਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ.

2.10 ਸੈਕਸ਼ਨ 378 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ।

2.11 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ (ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੈ) ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 401 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

23. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਹੈ। 30 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"372. ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। - ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਇਸ

ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ।

ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

24. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਵੂਮੈਨ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤਾ, 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2003 ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਛੱਡਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਆਹ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

25. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 9 ਫਰਵਰੀ, 2009 ਦਾ ਹੈ।

26. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਲ 2009 (ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ) ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਚੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।"

27. ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 136 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ. ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ. ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ।

29. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ।

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

30. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ। ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਵੂਬੇਨ ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਮਕਵਾਨਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। 7 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸਨ:

(i) ਕੀ ਪੀੜਿਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372, ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ, ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪੀੜਿਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ 372, ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

(iii) ਜੇਕਰ ਪੀੜਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਜ਼ੂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ 372, ਕੀ ਉਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

32. ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ.

33. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 377 ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ "ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ" ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ "ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ" ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਰਾਜ/ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਨਾਕਾਫੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ' ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।

34. ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਉਭਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ) ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਰਾਜ/ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੋਵੇਂ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪੀੜਤਾਂ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

35. ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

36. ਤੀਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਲਾ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ 115 (ਬੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੀੜਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਸੋਧ ਦੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੀੜਤ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੀਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

“ਜੇਕਰ ਪੀੜਤ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੱਟ ਜੁਰਮ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਲਈ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਛੁੱਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

37. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

38. ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਫੁਜਾ ਬਾਨੋ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਸਦੁਲ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 8 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 13 ਦਸੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ 22 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ (ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ) 31 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 2009. ਅਪੀਲ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਨੂਬੇਨ ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਮਕਵਾਨਾ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

39. ਗੌਰੰਗਾ ਦੇਬਨਈਹ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਰਤਲਾ ਬੈਂਚ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 9 ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ 14 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 30 ਸਤੰਬਰ, 2010 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

40. ਟੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਮਾਸਟਰ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਮ. ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਮਾਸਟਰ

10 ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

41. ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਅੰਤਮ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ।

42. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਦੀ 221ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ

ਜੇ ਇਹ "ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ" (ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਘਟਨਾ) ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 44. ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਬਨਾਮ ਆਤਮਾ ਟਿਊਬ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਟਿਡ 11 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੱਤ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਚਰਚਾ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹਨ:

(1) ਕੀ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਦੇ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਹਨ। ਪੀ.ਸੀ. ਕੀ 'ਰਾਜ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡੋਮੇਨ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਹਨ?

(2) ਕੀ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ w.e.f. 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

45. ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਰਾਜ; ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਤਹਿਤ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਭਾਵੁਬੇਨ ਦਿਨੇਸ਼ਭਾਈ ਮਕਵਾਨਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ।

46. ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਬੇੜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬੇੜੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਬੇੜੀ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ:

"ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਮੰਨੇਗੀ ਕਿ ਸੋਧ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਵੇਲੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(3) ਅਤੇ (4) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੇੜੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ 'ਪੀੜਤ' ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ। ਕਿਸੇ 'ਪੀੜਤ' ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 378(3) ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਜ਼ਿਓ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 378(3) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)(ਬੀ) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਾਬਤਾ, ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) 12 ਕਿ ਇੱਕ 'ਪੀੜਤ' ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਪੀੜਤ' ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਅਧਿਕਾਰ) ਸਾਰਥਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ 'ਪੀੜਤ' ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ 'ਛੁੱਟੀ' ਜਾਂ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ' ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

47. ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ:

“ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਪੀੜਤ' ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਭਾਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ w.e.f. ਸਿਰਫ਼ 31 ਦਸੰਬਰ 2009 ਇੱਕ 'ਪੀੜਤ' ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਆਦਿ। ਹੋਰ ਖਾਸ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ

ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ, ਜੋ 'ਪੀੜਤ' ਦੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਤ 'ਪੀੜਤ' ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

48. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰਾਮ ਫਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। 14 ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ:

“ਕੀ ਅਪੀਲੀ ਉਪਾਅ [ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ] ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਉਪਾਅ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (2009 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 5 31.12 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। 2009)।

49. ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪੀੜਤ "ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਆਦਿ।

50. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ:

“ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ 'ਬਸ਼ਰਤੇ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ' ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ (i) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ। ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ (iii) ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਯੋਜਨ 'ਅਤੇ' ਪਾ ਕੇ, ਉਸੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਫੋਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਸਾਰਥਿਕ ਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਿੱਸਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਹਿੱਸਾ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਿਛਾਖੜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXXXXXXXXXXX

..... ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 3313 (ਈ) ਮਿਤੀ 30 ਦਸੰਬਰ, 2009, ਐਕਟ ਲਈ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ, ਦਸੰਬਰ 2009 ਦਾ 31ਵਾਂ ਦਿਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 5 ਦਾ 2009 ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਐਕਸਟ., Pt.II, S.3(ii), ਮਿਤੀ 30-12-2009 ਵਿੱਚ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਿੰਨ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਸੰਕਲਪ ਜਾਂ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।"

51. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

52. ਬਲਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ 16 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ (ਹੋਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ:

(i) ਕੀ 2009 ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਨੰ. 5 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੋ ਕਿ 31.12.2009 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮ 31.12.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; (a) ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ (b) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ (c) ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 31.12.2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ii) ਕੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾ 378 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

53. ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਉਸ ਮਿਤੀ [31 ਦਸੰਬਰ, 2009] ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪੀੜਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

54. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੋਰਾਂਗਾ ਦੇਬਨਾਈਹ ਵਿੱਚ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ 14 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ, 2010 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸ. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ: “ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ [ਪੀੜਤ] ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦਿਆਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਨਡੋਨੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ?

55. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ:

“ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਡ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਸੋਧ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ 30.9.2010 ਨੂੰ। "

56. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ 28 ਅਗਸਤ, 2012 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 377 ਅਤੇ 378 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਚ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 377 ਅਤੇ 378 ਵਿਚ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ

ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਇਹ

“ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 372 ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਗ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 377 ਜਾਂ 378 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 377 ਅਤੇ 378 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ 'ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 378 ਵਿੱਚ, ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਉਪਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਰਜੀਹੀ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ..... ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ, ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 377 ਜਾਂ 378 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।"

57. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਯੋਗਤਾ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟਨਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

58. ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਨਾਜਾ ਕੇ.ਸੀ. v. ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. 17 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਜਾਂ ਘਟਨਾ 27 ਜਨਵਰੀ, 2005 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ:

“ਕੀ ਪੀੜਿਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਤੇ 2009 ਦੇ ਐਕਟ 5 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?

59. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੈ:

“ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। , ਜਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। 2009 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ 5 ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲਾ। 2009 ਦਾ ਐਕਟ 5 31.12.2009 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 31.12.2009 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ, ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ..... ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਜ਼ੂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ।"

60. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਡਲ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ) ਭਰਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

61. ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਸੀ।

62. ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ) ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੋਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

63. ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਵਿਸੋ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਪਰਾਧ, ਪੀੜਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਅਸਹਿਮਤ ਫੈਸਲੇ

64. ਡੀ. ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪਾਨਾਪੂ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ @ ਈਵੋਨ ਵਾਟਰ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਲੁ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ. 18 ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਜੋਨ

ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਬੂ ਚੇਰੀਅਨ 19 ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ।

65. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭੀਸ਼ਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਰੇਥ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੰਤ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। 20 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ 5 ਮਾਰਚ, 2008 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 18 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਹਨ। 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.

66. ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਇਸ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372।

67. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

68. ਸਤਿਆ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਵੀ.ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ 21 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

“ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(wa) ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। .ਪੀ.ਸੀ. ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਰ ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ।

69. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ 19 ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 13 ਜੂਨ, 2013 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀੜਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ.

70. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਸੱਤਿਆ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਪੀਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੁਰਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਲ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ

71. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਰਿਕਾਪਤੀ ਵੀਰਯਵ ਵਿਚ. N. Subbiah Choudhry22 ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਸਲੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

72. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

73. ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਅਨਾਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਗਲਤ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਕੀਮਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਾਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

74. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਤੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ 31 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜੋ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

75. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨ ਹੈ, 29 ਨਵੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ 96ਵੇਂ ਪਲੈਨਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"4. ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੁਰੰਤ ਨਿਵਾਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

5. ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਤੇਜ਼, ਨਿਰਪੱਖ, ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹਨ। ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(ਏ) ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;

(c) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ;

(d) ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਧਮਕਾਉਣ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ;

(e) ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ।

7. ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਵਿਧੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗੀ, ਸਾਲਸੀ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜੀ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਸੁਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

76. ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

77. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(wa) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

78. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378(4) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪਾਠ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਡੀ) ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਿੰਤਤ ਹੈ।

ਅੰਤਿਮ ਆਰਡਰ

79. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਡਾਗਲੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। 28 ਅਕਤੂਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਗਲਕੋਟ (ਕਰਨਾਟਕ) ਦੁਆਰਾ 2010 ਦੇ ਐਸ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 49 ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. 1. ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਲੋਕੁਰ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾਪੂਰਨ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦਰਦ ਝੱਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਲਤਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਉਸ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 372 (ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ' ਲਈ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ, ਉਦਾਰ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ।

2. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 372 ਅਤੇ 378 ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"372. ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। - ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੱਟ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ।]"

"378. ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ। - (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, -

a ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਬੀ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(2) ਜੇਕਰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 (1946 ਦਾ 25) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ-

a ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ;

ਬੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ

(5) ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(6) ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪ ਧਾਰਾ (2)।

31.12.2009 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਐਕਟ 5 ਦੇ 2009 ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਿਲਿਤ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜੁਰਮ 06.02.2009 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਭਾਵ 31.12.2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 28.10.2013 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯੋਗ ਹੈ।

5. ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸਿਰਫ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੱਤਿਆ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ 1, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"10. ਰਾਮ ਫਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 2015 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਡੇਲ 9802 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 2 (ਵਾ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਧਾਰਾ 372 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(wa) CrPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 378 CrPC ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 372 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਾਏ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

xXxxxxxxxxx

15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ:

“ਕੀ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 372 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। (3) ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ?

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (ਡਬਲਯੂਏ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਰ ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਮ.ਪੀ. ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

6. ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 378(3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਚਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਤੰਤਰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 156 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

7. CrPC ਦਾ ਅਧਿਆਇ XXIX ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਅਪਵਾਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪਈ।

8. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2008 ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੋਧੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ CrPC ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

(i) ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ;

(ii) ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਉੱਚ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ;

(iii) ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਕੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜੋ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਜੇਕਰ ਬਹਿਸ ਯੋਗ ਨੁਕਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੇਲੋੜੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਵੇ।

10. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਹਨ, ਭਾਵ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇ। ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ ਭਾਵ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12. ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 372 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ, ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

13. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ "ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡੋ" ਸਮੀਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ "ਲੀਵ ਟੂ ਅਪੀਲ" ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ" ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ- ਕੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਕਸਰ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

14. ਜੇਕਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੀੜਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ।

15. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਕੋਲ ਹੋਣੇ

ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2016 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਦਰ ਸਿਰਫ 21.25% ਸੀ ਅਤੇ 78.75% ਕੇਸ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਏ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 78.75% ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠੇ ਹਨ।

16. ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਾੜੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਆਮ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਸੁਭਾਸ਼ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਮਹਾਜਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ਦੇ 2 ਅਤੇ 3. ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

17. ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬੋਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

ਮਾਮਲਾ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 378(3), 378(4) ਅਤੇ 372 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

19. ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਦਲਾ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਹੁਣ ਵੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 301(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਕੇਵਲ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੂਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

20. ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਹ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਰੋਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 378 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate